

archipel in
het
bijzonder
najaar 2024

het gevoel van samen

Samen bouwen aan sterke wijken en buurten 3

Samen leren ouder worden 7

Voorzorgcirkels 8

Werken aan zelfredzaamheid met ondersteuning van de wijkverpleegkundige 9

Dagbehandeling voor mensen met bijzondere ziektebeelden 10

Dagbesteding en dagbehandeling (>)

Webinar Zinvolle dag 14

Colofon

Eindredactie: **Saskia van Nieuwland, Ilse van Leuken**

en Jessie Classens

Teksten: **Dana Otten en Marie-José Dekkers**

Fotografie: **Freekje Groenemans**

Vormgeving: **Wapenfeit**

Samen bouwen aan sterke wijken en buurten

Archipel beweegt zich steeds meer in wijken en buurten; daar waar de meeste mensen vandaag de dag én in de toekomst ouder worden. Er zijn mooie bewegingen zichtbaar in onder meer Naastenbest (Best), Nuenen en Gestel (Eindhoven).

Uitbreiding van de rol van Archipel in wijken en buurten vormt één van de speerpunten van de strategische koers, vertelt Frank Hendriks, programmaleider strategische vernieuwing bij Archipel. “Als Archipel willen we mensen stimuleren om zo lang mogelijk in de vertrouwde omgeving te blijven wonen. Niet alleen omdat de maatschappelijke ontwikkelingen dat verlangen, maar vooral omdat mensen dit zelf willen. Daarbij zien we een belangrijke rol voor Archipel weggelegd in het delen van onze expertise. We hebben de kennis in huis om mensen te begeleiden bij het ouder worden. Die willen we niet alleen inzetten op het moment dat mensen al zorg en ondersteuning nodig hebben, maar ook daarvoor al, wanneer er nog geen zorgvraag is. We geloven dat het steeds belangrijker wordt om in die ‘voorkant’ te investeren, bijvoorbeeld door het versterken van het eigen netwerk en het stimuleren van de zelfredzaamheid. Op die manier kunnen we de zorgvraag zoveel mogelijk uitstellen en uiteindelijk zelfs meer mensen helpen.”

*Frank Hendriks,
programmaleider
strategische vernieuwing*

Kirsten van den Akker, kwartiermaker wijken en buurten

Frans den Dekker, bewonersoverleg

Joost van der Heijden, buurtcoach bij LEV Groep

De afgelopen jaren zijn er diverse stappen gezet. Frank: “Een mooi voorbeeld is de ontwikkeling van het volledig pakket thuis (VPT). Binnen het VPT biedt Archipel in samenwerking met dochterorganisatie Archipel Thuis zorg en ondersteuning in de thuissituatie, waardoor mensen langer in de eigen omgeving kunnen blijven wonen. Daarnaast geven de laagdrempelige activiteiten en ontmoetingen van Doe & Deel in de wijk goed aan waar we met Archipel naartoe willen bewegen. Bij Archipel noemen we dat ‘Vertrouwd Thuis’.”

Een fijne gemeenschap in Naastenbest

Ook op wijkniveau zijn mooie ontwikkelingen te zien. Neem de Bestse wijk Naastenbest. Hier werken Archipel en dochterorganisatie Archipel Thuis samen met onder meer LEV Groep, het bewonersoverleg en de eigen inwoners aan een fijne gemeenschap. “Zo’n 1,5 jaar geleden zijn we voor het eerst met elkaar om tafel gegaan om na te denken

over de toekomst van de ouderenzorg,” vertelt Frans den Dekker van het bewonersoverleg. “Het aantal 65+’ers in de wijk neemt in de toekomst in rap tempo toe. Mensen blijven bovendien steeds langer thuis wonen en er is minder zorg beschikbaar. Hoe gaan we daarmee om?” “Naastenbest is een grote, diverse wijk met veel verschillende inwoners,” vult Edwin Hoogeveen, voorzitter van het bewonersoverleg, aan. “Dat maakt het een uitdaging om alle mensen goed te bereiken. Door samen te werken kunnen we laten zien welke partijen in de wijk actief zijn en wat we voor elkaar kunnen betekenen.” “We brengen allemaal een andere invalshoek mee,” voegt Kirsten van den Akker, kwartiermarker wijken en buurten bij Archipel, toe. “Vanuit Archipel en Archipel Thuis kijken we met name vanuit het perspectief van de oudere, terwijl LEV Groep en het bewonersoverleg een bredere scope hebben. Samen hebben we de expertise in huis die nodig is om aan een community te bouwen waar plek is voor jong én oud.”

Elkaar vinden

Dit proces begint bij het vinden en leren kennen van elkaar, vertelt Joost van der Heijden, buurtcoach bij LEV Groep.

“In Naastenbest zijn veel initiatieven en vrijwilligers,” aldus Joost. “Het is de kunst om ze met elkaar te verbinden, zodat we niet naast elkaar werken maar mét elkaar.”

Een mooi voorbeeld is de intensieve samenwerking tussen wijkverpleegkundigen, vertelt Kirsten: “Wijkverpleegkundigen van diverse organisaties werken in Best samen. Ook kijken ze of het mogelijk is om vanuit één werkwijze uitvoeringsverzoeken op te pakken.”

“Het aantal 65+’ers
in de wijk neemt
in de toekomst
in rap tempo toe”

Daarnaast wordt onderzocht hoe de verbinding tussen zorg, gemeente en welzijn kan worden verbeterd. Een initiatief waarin al intensief wordt samengewerkt op dit vlak is Bestwijzer. Hierin participeren zo’n 27 organisaties die mensen op weg helpen bij vragen over wonen, zorg en welzijn. Joost: “Bestwijzer is een goed voorbeeld waarin niet het aanbod, maar de vraag centraal staat. Die verandering in denkwijze helpt om nog beter aan te kunnen sluiten bij hetgeen mensen nodig hebben om fijn in de eigen wijk te kunnen wonen.”

Experimenteren

Bijzonder aan het traject in Naastenbest is dat het om een ‘experiment’ gaat.

Kirsten: “In tegenstelling tot een afgebakend project is er hier geen duidelijk begin en eind. Dat is spannend en nieuw, maar biedt ook veel kansen. Via een enquête vragen we mensen hoe zij de toekomst van Naastenbest zien. We merken dat inwoners het fijn vinden om mee te denken. Dat is een positieve ontwikkeling.” “Belangrijk is dat wat er in de wijk gebeurt ook echt van de mensen zelf wordt,” vult Frans aan. “Daarom kijken we hoe we vragen mét de wijk kunnen oppakken en hoe we mensen actief onderdeel kunnen

laten worden van alles wat er binnen de wijk plaatsvindt.” “Om mensen te kunnen bereiken, moeten we zelf ook zichtbaar zijn,” vult Edwin aan. “Daarom zijn we blij met een buurtfaciliteit zoals Sociaal-Cultureel Centrum ’t Tejaterke waar we mensen kunnen ontmoeten en op weg kunnen helpen.” Frans sluit af met een voorbeeld: “Een tijd geleden heeft een groep inwoners zich ingezet voor de komst van een speeltuintje. Het mooie is dat het speeltuintje niet alleen iets betekent voor de ouders en kinderen die het gebruiken, maar ook voor oudere mensen die ervan genieten dat inwoners daar samenkomen. Dan heb je het echt over community building!”

“Samen hebben we de expertise in huis die nodig is om aan een community te bouwen waar plek is voor jong én oud”

Samen Leren Ouder Worden

In andere wijken en buurten zijn ook tal van mooie voorbeelden van samenwerkingen rondom het thema ouder worden in de eigen omgeving. Zo wordt in Nuenen gekeken naar de mogelijkheid voor een ontmoetingsplek die mensen ondersteunt bij het veilig en prettig wonen in de eigen wijk. Ook in de Eindhovense wijk Gestel is al enige tijd volop aandacht voor ondersteuning van inwoners. Op 30 augustus organiseerden Archipel en Archipel Thuis hier samen met diverse partners zoals Gemeente Eindhoven, DE STAP naar Gezonder, Stichting Ontmoet & Groet en OuderWijs, een open dag. Bezoekers konden onder meer inspiratie opdoen bij een informatiemarkt en kennismaken met het leerprogramma van OuderWijs. Binnen dit programma kunnen inwoners van Gestel verschillende lessen volgen en in gesprek gaan met elkaar en experts over de vele aspecten van ouder worden. Meer informatie: www.samenlerenouderworden.nl

Voorzorgcirkels

Bij Zuiderpark in Gestel is recent gestart met voorzorgcirkels. Saskia Kluin, kwartiermaker wijken en buurten bij Archipel: “Voorzorgcirkels zijn een kleine groep mensen die op loopafstand van elkaar wonen en samen afspreken om naar elkaar om te kijken. Dat kan door het doen van simpele dingen zoals een boodschap halen of de hond uitlaten. Als een vraag te ingewikkeld wordt, is Wijleindhoven er voor professionele ondersteuning. Deze ontwikkeling past perfect bij de beweging die we in de regio maken; van ‘zorgen voor’ naar ‘regelen dat en met’. Inmiddels is er per gebouw een beeld ontstaan van wat er al is en zijn we met elkaar in gesprek over het uitbreiden van de cirkel. Ook kijken we hoe we vraag en aanbod bij elkaar kunnen brengen en hoe de communicatie geregeld wordt.

“Voorzorgcirkels zijn een kleine groep mensen die op loopafstand van elkaar wonen en samen afspreken om naar elkaar om te kijken”

Saskia Kluin,
kwartiermaker wijken en buurten

Daarnaast onderzoeken we hoe we de verschillende wooncomplexen met elkaar kunnen mixen op basis van dat vraag en aanbod. We merken dat er zo een sociaal vangnet ontstaat waarin mensen op elkaar terug kunnen vallen, een prachtige ontwikkeling! Ook bespreken we samen met Zuiderpark en regioplatform DE STAP naar Gezonder hoe we beter in beeld kunnen brengen wat er allemaal in de regio gebeurt. Want er is veel, maar hoe zorgen we ervoor dat dit ook helder is voor mensen? Daar gaan we ons samen voor inzetten.”

Werken aan **zelfredzaamheid** met **ondersteuning** van de **wijkverpleegkundige**

Ook bij Archipel Thuis is volop aandacht voor het thema zelfredzaamheid, vertelt Ghislaine Huyben, wijkverpleegkundige bij Archipel Thuis. “We willen mensen stimuleren om zoveel mogelijk vooruit te denken. Wat gaat er in de (nabije) toekomst op me afkomen en wat is daarin belangrijk voor mij? Door hier in een vroegtijdig stadium over na te denken, helpen we mensen om zich goed voor te bereiden. Daarom bieden we het preventiegesprek aan. Tijdens het preventiegesprek gaat de wijkverpleegkundige langs bij de cliënt en wordt samen gekeken wat er nodig is om zo lang mogelijk zelfredzaam te blijven.

*Ghislaine Huyben,
wijkverpleegkundige*

We geven informatie in de breedste zin van het woord en denken mee over mogelijke risico's. Is de woonomgeving veilig, hoe gaat het met voeding, is er een sociaal netwerk? Daarnaast kijken we hoe we samen met partners vanuit preventie dingen kunnen faciliteren. We sluiten zoveel mogelijk aan bij wat er al in de wijk gebeurt. Zo werken we in Gestel samen met onder meer fysiotherapeuten aan valpreventie. Op die manier proberen we mensen bewust te maken van alles wat er bij ouder worden in de eigen wijk komt kijken. In de toekomst willen we hierin nog meer optrekken met de huishoudelijke ondersteuning en individuele begeleiding van zusterorganisatie Archipel Rinette. Samen kunnen we een nog zinnvollere bijdrage leveren aan de kwaliteit van leven van mensen thuis.”

[Bekijk hier het filmpje van Ghislaine over het preventiegesprek](#)

Dagbehandeling voor mensen met bijzondere ziektebeelden

Na je **zinnvolle**, gezellige én ondersteunende **dag** weer **fijn** naar huis

Niet voor niets staan welzijn en behandeling, naast zorg en wonen, bovenaan het lijstje van wat Archipel doet. Ze dragen fors bij aan gewoon waardevol leven. Dat blijkt ook uit de inzet van dagbestedingscoaches Ilona Balk en Iris van den Hurk en hun collega's van dagbehandeling voor mensen met bijzondere ziektebeelden.

Lees meer over dagbesteding en dagbehandeling

Behoefte

Cliënten kunnen op verschillende manieren bij de dagbehandeling voor bijzondere doelgroepen terechtkomen: “In het veld zijn we als expertisecentrum steeds bekender. We profileren ons ook. Verwijzingen lopen via de huisarts. Casemanagers en zorgtrajectbegeleiders bellen ons vaak en zorgen dan voor de verwijzing. Hun collega’s en praktijkondersteuners kunnen ons ook bellen voor advies of een rondleiding.”

Cliënten met Huntington, Korsakov, Gerontopsychiatrie+, maar ook jonge mensen met dementie en mensen met niet-aangeboren hersenletsel (NAH) met cognitieve problemen hebben baat bij de combinatie van welzijn en behandelingen, zien Ilona, Iris en hun collega’s. “We hebben alle bijzondere doelgroepen in de dagbehandeling, door elkaar. Iedereen heeft een eigen behandelplan. Maar door doelgroepen te combineren, koppel je mensen aan hun passie. Ze doen iets waar ze blij van worden.

Ze houden samen van koken of zwemmen en dan maakt het niet veel uit welk ziektebeeld je hebt. Zoals de maatschappij ook gewoon in elkaar zit.” Natuurlijk wordt de benadering op individuen afgestemd: “Er zijn twee dagen specifiek voor mensen met Huntington, in samenwerking met de poli. Zij hebben behoefte aan contact met lotgenoten, aan gezelschap van mensen die snappen dat eten moeizaam kan zijn door bewegingsproblemen. Maar op die dagen komen ook andere cliënten. Wat iemand wil, ligt niet alleen aan de fase van de aandoening, maar ook aan de persoon. De één heeft sporten nodig om aan doelen te werken en de ziekte even te vergeten, de ander vindt het prettig om met anderen erover te praten. Dus is het fijn dat we maatwerk aanbieden. Dat is letterlijk cliëntgericht, ja.”

“In het veld zijn we als expertisecentrum steeds bekender”

Iris van den Hurk

Ilona Balk,

Dagbestedingscoaches

“Kracht is ook dat mensen zich gehoord voelen en kunnen doen wat ze fijn vinden”

Binnen en buiten

Deze opzet van de dagbehandeling werpt z'n vruchten af, vinden Ilona en Iris: “Mensen weten ons makkelijk te vinden, de lijntjes zijn kort. We houden contact met mantelzorgers, kunnen open communiceren, ook met de casemanager of zorgtrajectbegeleider. Kracht is ook dat mensen zich gehoord voelen en kunnen doen wat ze fijn vinden; dat is welzijn. Dat geldt ook voor mantelzorgers die gewoon kunnen gaan werken of iets voor zichzelf doen, in de wetenschap dat de partner hier is. Partners van jongere mensen met dementie of met Huntington zijn vaak nog werkzaam, hebben gezinnen, drukke levens. Daarin kunnen wij wat betekenen. Voor de cliënt zelf ook; achteruitgang afremmen, sociale contacten behouden/onderhouden, je partner aan het einde van de dag iets te vertellen hebben: ‘Hoe was jouw dag?’” De dagbehandeling met alle buitenlocaties speelt daarin een belangrijke rol: “Iedereen met cognitieve problemen heeft daarin keuze. Voor jongere mensen met dementie zijn er

voetbalclub Wilhelmina Boys in Best - de hele dag sporten - en Bed & Breakfast Beukenhof in Oostelbeers - tuin, moestuin, dieren verzorgen, wandelen in het natuurgebied. Landrijt als verpleeghuis kan confronterend zijn, een hoge drempel. Het is al een hele stap, na de impact van een diagnose of achteruitgang. Bij een voetbalclub of Bed & Breakfast binnenlopen voelt dan heel anders voor mensen met een behandelindicatie. Datzelfde geldt voor Campus Westenwind, met creatieve activiteiten en workshops. En natuurlijk voor Werk & Talent, de arbeidsmatige dagbesteding.”

Die buitenlocaties, eveneens met therapeutisch klimaat, werken breder dan dagbesteding: “Er kunnen ook behandelaars komen. Bij Wilhelmina Boys is dat de beweegagoog. Bij Beukenhof komt de psycholoog voor observatie, de logopedist voor een spraak-behandelgroep en de fysiotherapeut wandelt mee.”

Worden mensen slechter ter been, dan zijn de buitenlocaties lastiger: “Dan wordt het toch Landrijt, waar we het aanbod ook steeds aanpassen. Ook dat hangt af van wat cliënten willen. Een geheugentraining kan lastig worden door woordvindproblemen. We vinden ook nieuwe talenten; mensen die de mooiste schilderijen maken terwijl ze nog nooit hadden geschilderd. We zijn constant in beweging naar de vraag van de cliënt. Aan de andere kant; iets nieuws uitproberen kan ook een stimulans zijn. En dat is dynamisch.”

*“we vinden ook nieuwe talenten;
mensen die de mooiste
schilderijen maken terwijl ze nog
nooit hadden geschilderd”*

Complex maar tof

De dynamiek van dagbehandeling heeft ook last van de roosterproblemen en personeelstekort, geven Ilona en Iris toe: “Ja. Dat betekent soms clubs samenvoegen of een keer zwemmen overslaan, iets minder aandacht voor cliënten als we een vrijwilliger missen. Dan proberen we de ene week zwemmen niet te laten doorgaan, de andere week bijvoorbeeld bakken of koken. Zo proberen we dat eerlijk te verdelen. Ook dat is constant communiceren. Maar we zeggen niet makkelijk dat iets niet kan. Mantelzorgers moeten ook werken. We zijn er ook om hen te ontlasten. Die taak voelen we echt wel.” Voorop staat dat dagbehandeling altijd veilig en verantwoord moet zijn: “Ook omdat hier mensen komen met een bepaald omgangsplan, die een specifieke benadering nodig hebben, niet in een grote groep kunnen of niet alleen kunnen zijn. Daarvoor moeten er altijd twee mensen zijn.” Dat is complex: “Maar tof. Daarvoor zijn we dit werk gaan doen.”

Webinar **Zinvolle dag**

Op maandagmiddag 7 oktober organiseerde de Vereniging voor Gerontopsychiatrie het webinar Zinvolle dag voor alle medewerkers van Regionale- en Doelgroep ExpertiseCentra (RECs en DEC's) GP+. De collega's van Archipel DEC GP+ stelden, samen met het REC van Stichting Laurens, een interessant programma samen om van elkaar te leren. Een hoofdrol was weggelegd voor bewoners en hun ervaringen, tips, filmpjes en verhalen over welzijn, dagbesteding, dagbehandeling en daginvulling bij Laurens en Archipel.

[Klik hier voor de film over dagbehandeling die Archipel voor het webinar maakte](#)

Nederland telt drie landelijke Doelgroep Expertisecentra voor ouderen met complexe psychiatrische klachten, ofwel gerontopsychiatrie+. De Archipel DEC en de twee collega-DEC's van Atlant en Noorderbreedte bieden een combinatie van hooggespecialiseerde verpleeghuiszorg, dag- en poliklinische behandeling. Een DEC doet wetenschappelijk onderzoek, initieert promotieonderzoek, biedt plaats aan cliënten met een zeer complexe zorgvraag en werkt landelijk en regionaal samen met andere zorgaanbieders en ketenpartners.

Archipel is al Regionaal Expertisecentrum in de complexe aandoeningen Huntington en Korsakov.

